

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šel-nburgova ulica št. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 30 vin., pri trikratni po 27 vin., pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stanje petih vrstic 50 vin. — Reklam. so poštne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Organizacija obratov.

(Razmotrivanja sodr. Otona Bauerja.)
Del snovi, ki jo je obravnaval sodrug Bauer na predstojniški konferenci dunajskih strokovnih organizacij pred nekako štirinajstimi dnevi, smo že objavili. Snov se tiče zakonskih načrtov, ki so se predložili socializacijski komisiji v predposvetovanje. Na tem predavanju je govoril Bauer zlasti temeljito o obratnih svetih, ki so prav posebno pomembni za strokovne organizacije. Izvajal je naslednje:

Nam vsem je jasno, da pri socializaciji ne moremo pričeti od zgoraj, pri kakem birokratičnem uradu, marveč, da moramo pričeti graditi od spodaj, najprej torej demokratizirati organizacijo obrata in šele na tej organizaciji polagoma izvesti oni sistem družabne organizacije, ki udeležiti socializacijo. Zaraditega je pravzaprav izhodišče, temelj našega celega dela glede zakonodaje zakonski načrt o obratnih svetih, o katerem tukaj tem rajši govorim, ker se tiče neposredno posebnih interesov strokovnih organizacij. Uvedba obratnih svetov v posameznih obratih še ne pomeni sama na sebi nikakršno socializacijo. To je šele demokratizacija obratne organizacije, toda je podlaga za socializacijo, na kateri se naj ta potem zgradi.

Obratni sveti.

V veleobratih niso obratni sveti nič novega. Strokovni zaupniki pravzaprav niso nič drugega kot obratni svet. Glavna vrednost načrta tiči v prvi vrsti pač v tem, da se to, kar je že obstajalo, čeprav pravni red o tem ničesar ni vedel, razširi na vse narodno gospodarstvo.

Po našem zakonskem načrtu naj se uvedejo obratni sveti zakonito v vseh obratih, ki imajo zaposlenih stalno dvajset ali več delavcev in nastavljenecv, torej ne samo v industriji, marveč tudi v poljedelstvu in gozdarstvu, tudi pri kreditnih zavodih in bankah, pri podjetjih za javno razveseljevanje in igriščih, za periodične tiskovine, pri državnih monopolih. Za rudarje in železničarje bodo morda potrebni posebni predpisi, ker pri teh že obstoje analogne uredbe, če tudi ne še s tisto kompetenco, ki jim jo odkaže ta zakon.

Kolektivna delovna pogodba.

Zakonski načrt obravnava najprej naloge obratnih svetov. Pravi namreč popolnoma vobče, da je naloga obratnih svetov pospeševati materialne, socialne in kulturne interese delavcev, in jih zagotoviti. Potem pa navaja posebne naloge obratnih svetov, in sicer so te naslednje: Najprej jim nalaga nalogo sklepanja kolektivnih delovnih pogodb (skupno delovno pogodbo). Za marsikatero teh podjetij bo to povsem nekaj novega. V kmetijstvu imamo še prav malokje kolektivne pogodbe. Če torej sedaj uvedemo z zakonom, da se more skleniti kolektivna pogodba med podjetnikom in obratnim svetom, da ima ta kolektivna pogodba, čim jo sprejmeta podjetnik in obratni svet, obvezno moč ter je vsaka individualna (posebna osebna) pogodba neveljavna, v kolikor je neugodna za delavce, uvedemo s tem za široke panoge našega narodnega

gospodarstva, zlasti za kmetijstvo in gozdarstvo nekaj novega. Obratni svet naj bo pomoček, da se tudi tukaj izvedejo te kolektivne pogodbe. Ne glede na to, pa ima beležiti tudi tam, kjer je kolektivna pogodba že prodrla, zlasti v industriji in rudarstvu, po mojem prepričanju, bistven napredek, in sicer v dvojnem oziru. Delovno razmerje je bilo praktično urejeno v industriji s kolektivnimi pogodbami, ki so bile praviloma sklenjene med organizacijami, toda pravni red, zakonodaja ni o tej uredbi pravzaprav nič vedela. Bilo je razmerje dejansko, toda za sodnika je veljala le individualna (osebna) delovna pogodba med posameznim delavcem in posameznim podjetnikom. Kolektivno pogodbo pravni red sploh ni upošteval razen v znani določbi obrtnega reda, ki omogoča, da se sklepa pravomočno taka pogodba med zadrugami in pomočniškimi zbori. Vemo pa, da je to veljalo le za majhen del naše obrti, ter da so bile tudi sicer določbe obrtnega reda tako nezadostne, da je bila njih praktična vrednost zelo omejena. Isto velja tudi v trgovskem zakonu.

Tukaj pa imamo priliko, da damo kolektivni pogodbi resnično pravno moč, tako da je delovni dogovor, ki ga sklene posamezni delavec s podjetnikom, ničev in zakonito neveljaven. Mogoče je, da v posamezni industrijski panogi sploh ne eksistira kolektivna delovna pogodba med podjetniki in delavci. V tem primeru more skleniti skupno delovno pogodbo popolnoma zakonito in pravnomočno delavski svet posameznega obrata s posameznimi podjetniki. Če torej obratni svet sklene s posameznim podjetnikom delovno pogodbo o delovnih pogojih, tedaj velja ta in nobena neugodnejša določba nima pravno veljavo, čim sta sprejela podjetnik in obratni svet to. Vzemimo pa, da se je v kaki industrijski panogi, na primer v strojni industriji, med podjetniško zvezo in delavsko organizacijo sklenila kolektivna pogodba. Tu vemo, da je v mnogih industrijah popolnoma nemogoče urediti akordne mezde s kolektivno pogodbo. Tam namreč, kjer se vrsta izdelovanega blaga mnogokrat menjava, se sploh ne morejo urediti posamezne postavke akordnih mezd s kolektivno pogodbo, ki bi naj veljala za mnogo obratov s popolnoma različnimi razmerami, ter se moramo zadovoljiti s tem, da se določijo najnižje mezde ali ugotove splošne določbe. Tukaj je imela volja podjetnikova precej veliko območje pri določitvi akordnih postavk, ki jo seveda znatno omejujejo strokovne organizacije, pa je ipak pravno še vedno skoro neomejena. Tukaj utegnejo obratni sveti prevzeti jako važno funkcijo. Naš zakonski načrt določa, da se smejo določiti vsakršne nove akordne postavke le sporazumno z obratnim svetom. To pa še ne zadošča. Zakaj delavec v marsikaterem oziru ne pozna kalkulacijo, da bi mogel presojeti, ali je ta ali ona akordna postavka primerna ali ne. Zakonski načrt pravi zato: Akordne postavke se določajo, v kolikor temelje na podlagi splošnih določb, na podlagi teh, vsekakor pa le sporazumno z obratnimi sveti. Ti smejo v ta namen zahtevati, da podjetnik

obrata zaupnikom obratnega sveta omogoči presojo vseh okoliščin in računov, ki so merodajni, če je to potrebno, tudi dovolj sodno zapriseženim izvedencem v pogled v merodajne dele knjig in zaupniki so zapriseženi na molčljivost. Obratnemu svetu se torej s tem daje nova pravica, da smejo pogledati v podjetnikovo kalkulacijo sami ali zato druge pooblastiti, da presodijo podlago, na kateri naj se določajo akordne postavke. Po mojem mnenju utegne ta določba znatno koristiti strokovnim organizacijam na njih moči, ker morejo v zmislu teh določb presojeti, kaj je mogoče doseči pri akordnih mezdah in kaj ne in kaj bi industrija ne prenesla.

(Konec prih.)

Konferenca v Prevaljah.

Na velikonočni pondeljek so se zbrali zaupniki delavskih organizacij mežiške doline v Prevaljah na velepomembni konferenci. Zastopane so bile: politične organizacije iz Prevalj, Guštanja, Lješe, Mežic in Črne, strokovne organizacije iz istih krajev ter sledeče konsumne organizacije: podružnica Črna kons. društva Einigkeit, mežiško gospodarsko društvo ter filiali Prevalje in Guštanj od kons. društva za Ljubljano in okolico. Izvrševalni odbor jugosl. soc.-dem. stranke je odpisal na konferenco sodruga Antona Kristana, konsumno društvo za Ljubljano in okolico sodruga Dražila in del. izobraževalno društvo »Svoboda« sodružio Mici Urbančeva. Kot gosta sta bila prisotna še: zastopnik kovinarske organizacije iz Št. Lovrenca na Pohorju ter sodrug Sebastijan za politično nemško soc.-dem. organizacijo v Velikovcu.

Predsednik sodrug Muri iz Črne je po otvoritvi konference podal besedo sodrugu Ant. Kristanu, ki je v govoru, nad dve uri trajajočem, obrazložil naloge delavstva v sedanjih velevažni dobi vobče in nalogah delavstva mežiške doline še posebej. Podal je izčrpljivo sliko položaja, v kateri je privedla dolgoletna vojna delavsko ljudstvo — orisal je poti, po kojih hodi sedaj delavstvo Rusije, Ukrajine, Ogrske — in one, ki jih smatra za prave večinsko delavstvo Nemčije, Nemške Avstrije, Češke ter one, ki jih odobrava delavstvo antantnih dežel. Podrobno je razpravljaval o stanju našega delavstva v Jugoslaviji in še posebej v Sloveniji. Jasno je predložil zbranim: kaj je sedaj naša naloga v političnem, strokovnem, gospodarskem in kulturnem oziru.

V debati so govorili ss.: Muri, Mrkva, Vuga, Sebastijan, Vošank, Dražil in drugi.

Sodr. Dražil je očrtal nato še podrobno delo, ki ga je izvršiti na konsumno-zadružnem polju. Sodr. Mici Urbančeva pa je poročala o važnosti in pomenu del. izobraževalnega društva »Svoboda«.

Navzoči so soglasno odobrili sledeče:

a) izvoli se okrajni politični odbor za mežiško dolino, ki ureja v sporazumu z izvrševalnim odborom stranke vse politično delo. V ta odbor je konferenca poklicala ss.: Bruncker (Prevalje), Mrkva, (Guštanj, Vuga (Lješe), Muri (Črna), Ferjančič (Mežice), Smidhofer (Holmec), Ma-

carlo (Dravograd). Glavni zaupnik sodr. Mrkva (Guštanj). — Prvi maj se proslavi s popolnim počitkom dela. Shoda se vršila: v Prevaljah pred združnim domom za Prevalje, Lješe, Holmec, Guštanj; v Črni za Mežice in Črno. — V vsaki občini se izpolnijo politične organizacije tako, da bo sleherni sodrug politično organiziran.

b) Z veseljem pozdravlja konferenca dosežanje uspehe na strokovnem polju; v Lješah in Holmcu je 98 % delavcev že organiziranih. Črna, Mežice in Guštanj so tudi trdne postojanke. Naj se pospeši delo tako, da bo sleherni sodrug politično strokovnih organizacij.

c) Konferenca vidi v združnem delu izborna obrambno sredstvo proti oduštvu in špekulaciji ter edino šolo za bodoče naloge proletariata, odobrava predloženi načrt Kons. društva za Ljubljano in okolico, po katerem se ustanove poleg že obstoječih prodajalen v Guštanju in Prevaljah še v Lješah, Mežici in Črni; filiala celovškega društva Einigkeit in pa mežiško gospodarsko društvo radi tega stopita v likvidacijo ter se združita s konsumnim društvom za Ljubljano in okolico, ki si nadene ime: »Konsumne zadruga za Slovenijo«.

d) V vseh občinah mežiške doline se ustanove podružnice Del. izobraž. društva »Svoboda«. V ta namen se izvoli poseben odbor.

e) Vsak sodrug mora biti naročnik enega strankinega glasila — ali dnevnika »Naprej« ali pa tednika »Ljudski glas«. Funkcionarjem se priporoči redno čitanje mesečnika »Demokracija«. Člani del. izobraževalnega društva »Svobode« prejemaajo leposlovni list »Svoboda« kot svoje glasilo. Povsod se ustanove knjižnice in po možnosti čitalnice.

Konferenca v Prevaljah pomeni važno točko v razvoju delavstva mežiške doline. Le tako naprej — uspehi ne bodo izostali.

Gibanje papirniških delavcev.

Te dni se vrše pri obrtnem nadzorništvu pogajanja med zastopniki delavcev iz Vevč, Goričan in Medvod in ravnateljem omenjenih tovarn. Navzoča sta bila s. Petejan za strokovno komisijo in gosp. Komljanec za krščansko soc. zvezo. Razprave vodi obrtni nadzornik inž. Štebl. Na razpravi so tri zahteve, in sicer ena za Medvode in Goričane in dve za Vevče; ena od naših sodrugov, druga od kršč.-socialne zveze. Ravnatelj se je že doma pogajal z delavci in jim je obljubil 50 % poviška na sedanje temeljne plače. Sodruga Petejan je za naše sodruga iz Vevč izjavil, da smo mi zahtevali 75 % na podlagi vseh dosedanjih dohodkov, to je na plači in dokladah in od te zahteve ne odnehamo, ker je minimalno, kar smo morali zahtevati, obenem predlaga, da naj se to sprejme za Vevče ter naj potem velja to tudi za ostali dve tovarni, v katerih so delavci slabše plačani kakor v Vevčah, da se na ta način plače v vseh treh tovarnah zenačijo. Ta predlog je zelo dobro podpiral obrtni nadzornik in na katerega so se zedinili tudi ostali zastopniki delavcev. Tovarniški ravnatelj je izjavil, da za tako dalekosežne koncesije nima pooblastila od družbe, radi tega ne more privoliti, pač pa pooblasti obrtnega nadzornika, da telefonično stopi v stik z družbo na Dunaju, ter to sporoči in zahteva odobritve. Na to se je konferenca prekinila, in se skliče, kadar obrtni nadzornik dobi odgovor z Dunaja, na podlagi katerega se bo razprava nadaljevala.

O poteku in uspehu pogajanj bomo poročali v prihodnji številki, za danes sa-

mo izjavljamo, da od naših zahtev ne odnehamo.

Ob tej priliki ne moremo zamolčati obnašanje klerikalnih zastopnikov, kateri so ves čas vojne in do zadnjega časa bili popolnoma pasivni in pustili delavce na milost tovarni, da je delavce neusmiljeno izkoriščala. Sedaj, ko gospodje klerikalci vidijo, da jih delavstvo v teh tovarnah, (katero je toliko let služilo klerikalni organizaciji), zapušča in si ustanovilo svojo razredno organizacijo, so klerikalni voditelji postali zelo radikalni in hočejo vse naenkrat pridobiti, kar so pet let zanemarjali ter stavijo zahteve višje, kakor mi, da bodo potem v »Naši moči« rekli, vidite delavci, koliko smo mi zahtevali, dočim so Vas socialisti izdali in prodali. No, s tem ne bodo prav nič dosegli, ker delavci vedo, da je to samo demagogično postopanje, da bi izgubljene ovčice zopet spravili v svoj klerikalni hlev, in da, ko so te zahteve storili, niso sami resno mislili na uspeh.

Naši sodrugi pa niso šli na te limanice, temveč so stavili takšne zahteve, katere se da zagovarjati in z njimi prodreti. Naši sodrugi tudi vedo, da ta uspeh ne bo večer, temveč da bo naša organizacija morala takoj, ko bodo zopet cene na živila narasle, priti z novimi zahtevami. Tako delajo resne organizacije, ki imajo interese delavstva pred očmi.

Radi tega se bodo delavci oklenili svoje razredne organizacije, ki je edino sposobna braniti delavske interese in bo še tistih par zapustilo demagoške klerikalne organizacije, ki so že povsod bankrotirale.

Dopisi.

Ljubljana. Uspeh delavk iz Reichove tovarne za barvanje in pranje obleke in perila v Ljubljani. Pred tednom so delavke te tovarne vložile potom svoje organizacije spomenico za zvišanje plač. Preteklo sredo so se vršila pogajanja, pri katerih je delavke zastopal sodr. Petejan in katerih uspeh je bil ta, da se je doseglo mirnim putem od 40—50 % zvišanja plače, to je od 2 K 20 vin. do 4 K na dan več. Uspeh pogajanj je sodr. Petejan sporočil delavkam na shodu, ki se je vršil v četrtki v Mahrovi hiši. Delavke so sklep enoglasno in z veseljem sprejele; ker je to prvi in lep uspeh svoje organizacije, kateri hočejo ostati zveste in pridobiti tudi delavke iz drugih sorodnih podjetij.

Medvode-Goričane. V nedeljo popoldne se je vršil pri nas prvi socialistični shod, kateri je bil vzlic slabemu vremenu primeroma dobro obiskan. Shodu je predsedoval sodr. Cvajnar, poročal je sodrug Petejan, ki je v daljšem govoru orisal sedanji politični položaj, kakor tudi položaj delavnega ljudstva. Govoril je o položaju tovarniškega delavstva v Medvodah in Goričanah, katero zasluži v tej neznosni draginji: profesionalisti od 6 K 50 vin. do 9 K, navadni delavci od 5 K 50 do 6 K 75 vin. in ženske od 3 do 4 K na dan. Iz tega se razvidi, kako sramotno so plačani ti delavci. Mi nismo mogli tem delavcem plač zboljšati, ker so bili vedno pod okriljem kršč. soc. zveze, katera pa je delavce ves čas zanemarjala in se je še le sedaj pričelo nekaj zanimati. Slednjič je govornik razlagal pomen razredne strokovne organizacije za tovarniško delavstvo. Govorniku so poslušalci pazno sledili in odobravali. Po shodu se je soglasno sklenilo ustanoviti podružnico kemičnih delavcev. V ta namen se je izvolil pripravljalni odbor, ki je sledeči: Kopač Fr., Babnik Franc, Cvajnar Janko, Mravlje Janko in Tekovnik Avgust. Odbor ima naloge, nabirati člane in pripraviti vse potrebno za ustanovitev skupine.

Kamnik. Pretekli terek se je vršil sestanek zaupnikov iz vseh tukajšnjih to-

varn in državne smodnišnice. Na sestanku, na katerem je bil navzoč tudi strokovni tajnik sodr. Petejan, se je razpravljalo o delavskih razmerah v Kamniku in se je soglasno napravilo več tozadevnih sklepov. V sredo dopoldne je sodr. Petejan interveniral pri poveljniku smodnišnice in mu sporočil razne delavske želje. Izročil mu je listo delavskih zaupnikov, kateri so bili na shodu imenovani. Uspeh intervencije je bil zadovoljiv. Obenem moramo še sporočiti, da je »narodna« organizacija, ki je bila s takim pompom in pritiskom ustanovljena, danes žalostno in sramotno izginila in delavci, ki so bili člani, zahtevajo svoje prispevke nazaj, ker so jih v to organizacijo spravili s tem, da so jim pripovedovali, da je to socialistična organizacija, kar pa se je takoj dokazalo, da je le privesek liberalne stranke, s katero nočejo delavci imeti nobenega stika. Vsi delavci v smodnišnici so pristopili v organizacijo kemičnih delavcev na Slovenskem ozemlju, ki je edina prava delavska strokovna organizacija, katera ima že danes nad 2500 članov samo v Sloveniji, to se pravi, da so v tej organizaciji združeni skoro vsi delavci iz kemičnih, papirniških, cementnih in podobnih tovarn na Slovenskem.

Polzela. Krajevna skupina lesnih delavcev na Polzeli naznanja vsem svojim članom, da sprejema tedenske doneske vsako soboto od 2. do 4. ure popoldne, blagajnik ali pa njegov namestnik, v gostilni g. Ivana Dolinar poleg tovarne. Ob nedeljah pa od 2. do 3. ure popoldne v društvenem lokalu pri g. Jelenu poleg kolodvora. V označenih urah se bodo razdeljevali med člane listi, ter dajala vsa potrebna pojasnila. Sodrugi! Krepko na delo! Jeza vaših nasprotnikov je jasno znamenje, da ste na pravi poti. Vsi v organizacijo!

Iz Šoštanja. V Šoštanju imamo tudi precej lesnih delavcev, ki so tudi zahtevali 60 odstotkov plače, pa žal niso nič dosegli, ker je podjetnik lesne žage g. Strajnik silno dober človek, ki plačuje svojim delavcem po 8 do 12 K na dan. Vprašanje je le, kdo more s takim zaslužkom izhajati z družino. Podjetnik se izgovarja, da ne more več plačati, ker nima tako velikih dohodkov. Isto je rekel tudi ravnatelj za kolarno. Mi sicer ne moremo kontrolirati podjetnika, toda izgovor je dober. Nekaj je pa tudi kriva gospodarska politika naših modrih državnikov, če ne več, vsaj toliko, da se podjetniki lahko izgovarjajo na nje.

Iz Šoštanja. Minuli teden smo vložili pri tukajšnji usnjarski tovarni zahteve za izboljšanje plač za 60 odstotkov. Zahtevali smo za vse delavce enako zvišanje, a tovarnar ni dal vsem enako, marveč nekaterim po 10, drugim komaj po 20, 30, 40 in 50 odstotkov, dasi je obljubil, da dobe vsi po 50 do 60 odstotkov. Če bo draginja ostala ali se celo pohujšala, bomo zopet prisiljeni vložiti zahteve. Usnje se je podražilo za 20 K pri kilogramu, in toliko vendar ne znašajo dovoljeni poviški.

Falska elektrarna. Štajerska električna družba je prosila za nostrifikacijo podjetja, h kateremu spada tudi velikanška, začetkom vojne s švicarskim in francoskim kapitalom ustanovljena Falska elektrarna, vodna naprava s 38.000 konjskimi silami. Obenem je družba prosila za izvoz toka, ker se sicer podjetje ne rentira. Električna bi se oddajala potom daljnovoda na progji Ruše - Slovenska Bistrica - Konjice - Celje - Maribor. Načelno pa se je izrekla napram družbi želja, da se tok oddaja tudi proti jugu, in sicer v Savsko dolino. V tem slučaju bi bil lahko odjemalci trboveljska družba, papirnica v Ratečah, predilnica v Litiji, papirnica v Vevčah in mestna občina ljubljanska. Zastopniki elektrarne so ponudili odcepitev elektrarne od nemško-avstrij-

skega podjetja Stelermärkische Elektrizitätsgesellschaft in ustanovitev samostojnega podjetja s sedežem v Ljubljani ali Mariboru. Vprašali bodo družbo, ako je pripravljena v Jugoslaviji ustanoviti delniško družbo z 20 milijonskim kapitalom in ako načeloma pristane na to, da se domači kapital udeleži s 40 do 50 %. Pričakovati je, da bi se udeležila podjetja mestna občina ljubljanska, kranjske in štajerske občine in privatni kapital, če bi se ne moglo pridobiti še države za »možno podjetje«. Za ta slučaj se je zastopnikom obljubilo, da bo družba nostrificirana.

Domači pregled.

»Državna posredovalnica za delo« naznanja, da se je osrednji urad, kakor tudi podružnica za Ljubljano in okolico preselila s 26. aprilom v svoje nove, velike in moderne urejene prostore v Gradišču, nasproti dramskega gledališča (v Lukmanovo hišo). S tem bo posredovalnici v mnogo večji meri možno ustreči vsem interesentom. Uradne ure za stranke so od 9.—12. ure in od 2.—4. ure. V nedeljah, praznikih in sobotah popoldne se ne uraduje.

»Državna posredovalnica za delo«, Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu (od 13. IV. do 19. IV. 1919.) je iskalo delo 108 moških in 61 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 85 moških in 31 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 33. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja 1919 do 19. aprila 1919 iskalo delo 4991 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 4107 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1057. Delo iščejo pisarniške moči (213), trgovski uslužbenci (189), ključavničarji, kovači, monterji, krojači, krznarji, peki, mlinarji, mesarji, mizarji, rudarji, navadni delavci, šivilje, tov. delavke, natakariče, služkinje. V delo pa sprejme posredovalnica zidarje, poljske delavce, delavce k zidarjem, mizarje, tesarje, kolarje, strugarje, maserko, šiviljo, služkinje in razne druge obrtnike.

Begunke-vdove, ki k svojim prošnjam za pokojnino in vzgojevalnino po padlih ali pogrešanih možeh, očetih ne morejo priložiti zahtevanih rojstnih, krstnih in poročnih listin, lahko vseeno že sedaj prosijo. Oglasijo naj se pri svojem okrajnem glavarstvu, ali pri Predstojništvu begunskega taborišča, pri Ptujju ali pri Posredovalnih uradih za begunce v Ljubljani in Novem mestu ali pa pri Čevljarski zadruzi v Mirnem, sedaj v Vrbovcu pri Mozirju. Tam bodo izpolnile in podpisale poseben formular in v kratkem jim bodo nato priznane njihove pokojnine in vzgojevalnine za otroke.

Ljubezen do delavstva. Prijatelj nam poroča: Občni zbor nekega delniškega podjetja v Ljubljani je votiral za uslužbenca 1000 kron nagrade. Kljub temu, da je preteklo že precej tednov, odkar je bil občni zbor in votiran ta znesek, vendar se upravni odbor ne gane, da bi izvedel sklep delničarjev. Čudno tako postopanje!

Pivovarniški delavci v Ljubljani so imeli v soboto zvečer shod, na katerem je o delavskih razmerah poročal sodrug Peter Jan. Sprejelo se je enoglasno spomenico, katero se bo predložilo podjetju in v kateri se med drugim zahteva 50 % zvišanja na dosedanji plači. Ko so govorili še razni navzoči, je sodrug Janda zaključil ta zelo dobro obiskani shod.

Prva socialistična občina v Jugoslaviji. »Glas Svobode« poroča: Pred nekoliko dnevi so bile občinske volitve v Vinkovcih. Bili sta postavljeni dve listi, socialnodemokratična in buržoazna. Socialisti so dobili 50 glasov večine in njihova lista je zmagala. Buržoazni listi se tolažijo, da so sedaj zmagali socialisti, ker so glasovali zanje Nemci, katerih je 105 v

Vinkovcih in Novem mestu. Buržoazija naj se preveč ne razburja, ker bo v prihodnosti dočkala še veliko večja razočaranja. Našim sodrugom v Vinkovcih čestitamo na uspehu.

Privatni premogovniki pod državnim nadzorstvom. Za izvrševanje poslov državnih nadzornikov pri privatnih premogovnikih se kot pogodbeni uradniki nastavijo: rudarski inženir Pavel Endlicher za nadzorovanje premogovnikov Št. Janž, Štore, Laški trg in Trobna dolina; inženir Mirko Šušteršič za nadzorovanje rudnikov v Možicah in Lešah; Josip Burnik kot pomožni uradnik državnega nadzorništva v Možicah in Lešah; Maks Pitamic kot premogovni nadzornik za redno ekspedicijo premoga pri vseh trboveljskih premogovnikih.

Zvišanje cen premogu. Trboveljska premogovna družba je pred kratkim izdatno zvišala plače svojemu delavstvu in mu priznala še druge udobnosti. Da bo mogla zmagovati ogromna iz tega ji vzrastla bremena, je primorana zvišati cene in sicer za 1 vagon (10 ton) debelega premoga od 882 K na 1114 K in drobnega premoga od 792 K na 1024 K. Vlada si pridržuje eventualno zopetno redukcijo cen za slučaj, če se izkaže, da so z ozirom na večjo produkcijo postali manjši produkcijski stroški.

Svetovni pregled.

Centralizacija ogrskih sladkornih tovarov. Ljudski komisariat za socialno produkcijo je centraliziral vse sladkorne tvornice.

Slika Viktorja Adlerja v častni državni galeriji. Dunajski mestni svet je sklenil po nekem referatu Emmerlinga, za častno galerijo mesta Dunaj omisliti sliko pokojnega dr. Viktorja Adlerja potom akademskega slikarja U. D. Goltza.

Živež. Po tržnih poročilih je upati, da bodo cene živežu v doglednem času padle. V zapadnoevropskih primorskih skladiščih so nakopičene velikanske množine živeža, zlasti kave itd. Posebno pa imajo prekomorske kolonije ogromne množine vsakovrstnega naravnega blaga, ki čaka na izvoz v Evropo. V samem francoskem primorskem mestu Havru se nahaja 113.727 vreč raznovrstne kave po 50 kilogramov. Cena ji je od 128 do 189 frankov za vrečo. Sočivje v Bombaju stane v vrečah po 100 kg od 55 do 110 frankov. Sušene slive boljše vrste po 150 frankov, sušene smokve (fige) po 80 fr., vsakovrstnega jedilnega olja je v Marselju in na Španskem nakopičenega v ogromnih množinah. Kondensirano mleko, špel, sladkor itd., vse to je na razpolago za tako nizke cene, kakršnih nismo več navajeni. Ne manjka nič drugega kakor da gospoda pri mirovni pogodbi v Parizu to uprav čifutsko mešetarijo enkrat konča in prične promet. Nobene pravice od diplomatskih, kapitalistično imperijalističnih žonglerjev v Parizu itak ni pričakovati, posebno pa ne malim narodom.

Kakor mrčesl iz lukenj, tako lezejo sedaj na dan krščanski socialci in narodni socialci. Prvi hočejo biti garda klerikalne stranke, drugi pa liberalne in se s svojo politiko prilizovati obema meščanskima strankama. Delovanje teh »socialcev« nam je že znano iz predvojnih časov: njih glavni namen je bil, delati razdor v delavskih vrstah in dovajati volilce in štafažo za klerikalno in liberalno stranko. Tudi sedaj skušajo pričeti enako delo, ki pa med zavednim delavstvom ne najde nobenega pravega odmeva. Vojna je izučila delavstvo in vse klerikalno in liberalno obrekovanje, podtikanje in hujskanje ne bo izdalo nič. Delavstvo je hlapčevalo, je prenašalo izkoriščevanje in preziranje, je prepuščalo svojo usodo svojim krvnikom, zato je prišla vojna, zato

je ginevalo bede. Danes to ne pojde več; delavstvo takih od meščanskih strank najetih ljudi ne mara več, ker hoče odločati samo o svojih stvareh. Kdor pa misli, da mora snažiti čevlje gospodu župniku ali gospodu liberalcu, ta naj jih snaži sam, delavstvo jih ne bo. To si naj zapomnijo vsi priganjači klerikalne in liberalne stranke, ki ima delavce za enako glupe in suženjsko navdahnjene kakor so sami. Proč torej s temi izdajalci delavskih interesov, proč z razdiralci delavske solidarnosti! Delavstvo bi bilo nespametno, če bi tlačnilo na vabilo hinavskih laskačev klerikalnim in liberalnim interesom, ki niso nič drugega kakor interesi imovitih slojev.

Vlada v Belgradu je bila prepovedala praznovati prvi maj po vsej državi SHS. Kljub temu, se je na Slovenskem vršilo majniško slavlje brez ovir v največjem obsegu in na veličasten način. Hrvaški in bosenski sodrugi so pa spričo te prepovedi napovedali 24urno splošno stavko. Res čudne pojme ima belgrajska vlada o delavskem gibanju.

Kabelske zveze med Evropo in Ameriko. Na izredno željo Združenih držav bo posebno poverjeništvu proučilo vprašanje o nemških kablji, ker je Amerika zelo zainteresirana o tem. Takoj ob začetku vojne je Anglija pretrgala dve važni kabelski zvezi med Njujorkom in Bremenom preko Azora, čeravno so bile s tem kršene pravice nevtralnih držav, tedaj Amerike in Portugalske. Zdaj se nahajajo samo trije kabli, katerih eden je v francoskih rokah, dva pa imajo Angleži. Amerika zagovarja stališče, naj se Nemčiji povrne dva kabla, ker bi bila krivica, če ostane Nemčija brez kabla in ker Amerika noče ostati popolnoma odvisna od Anglije.

Kako se je pripravil Viljem na obisk Cariagrade. Časopis »Agence des Balkans« je prinesel zanimivo poročilo iz Cariagrade: V letni polači Envera paše, bivšega generalovega sina turške armade, je bila nedavno tega hišna preiskava, ki je imela nepričakovan uspeh. Našli so sedem okovanih zabojev, zakopanih in skritih pod podom. V njih je bilo samo suho zlato in zlate dragocenosti v vrednosti 130.000 turških funtov. Vse to bogastvo je bilo plen iz armenskih bank in hiš, ki jih je dal oropati in opleniti Enver paša. Našli so tudi spise, iz katerih je razvidno, da so imeli velik del zlata porabiti za spominske kolajne na obisk Viljema II. v Carigradu, kamor je ta nameraval priti po končni zmagi. Viljem pa ni zmagal, ampak je bil premagan. Torej ne bo nič s Carigradom. Zaplenjeno zlato so spravili v drž. zakladnico in ga bodo porabili pozneje v vladne namene. — Kar je res, se mora pribiti! Krasti so pa ti tički znali čudovito!

Stavka v Šleziji. Iz Vratislave se poroča: V zgornje šlezjskih industrijalnih okrajih je nanovo izbruhnilo stavkarsko gibanje. Položaj je jako resen in računa se s splošno stavko.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 3. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 11 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 11. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Migrena ali glavobol se lahko odstrani z uporabo Fellerjevega dobrodišečega, bolj lajšajočega in osveževalnega »Elsa-Fluid«. Poškropi se z njim čelo in senci ter se pusti, da se Elsafluid počasi razpuhti, kar povzroči osvežujočo dobrodejnost. Kdor ve iz izkušnje, da mu bolje dene pri glavobolu toplota, naj ovije z »Elsa-fluidom« nalahko vribani senci s suhim suknem blagom. 6 dvojnatih ali 2 špicialni steklenici pristnega bolj lajšajočega »Elsa-fluida« pošlje za 19 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334. (Hrvatsko).

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani!

Dobrodejno

deluje, boli olajšuje, krepi, osvežuje ter pri ranah, oteklinah, otišajih in pretiskih vpliva čiščeče Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekl. 19 K. Prebavo pospešuje, odvajanje urejuje, ter najhitreje delujejo pri želodčnih nepravilnostih Fellerjevi rabarbarni

Elsa-praški

6 škatlic K 9.50. Edino prave pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Elza trg št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitek in poština se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči ob enem, tem več se prihrani. V

Čevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevni cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Sodrug!

Naročite si socijalistično revijo

„DEMOKRACIJA“!

Prva številka II. letnika izide meseca marca. Celoletna naročnina K 20.—.

Upravništvo je v

Ljubljani poštni predal 91.

Dobiti je tudi številke prvega letnika. Opozarjamo posebno na „Tržaško“, „Jugoslovansko“ in „Cankarjevo številko“ s Cankarjevo sliko.

Razun tega so v zalogi:

Peter Bezruč: Šlezke pesmi. K 7.— To so pesmi silnega češkega pesnika, ki opeva bedo in trpljenje delavstva; s poštino K 7.40.

Demokratizem in ženstvo 60 v. s poštino K 1.—.

Pogled v novi svet 60 v. s poštino K 1.—.

Lepa polt lic in rok prinese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v družbenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena „Elza“ pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, oječa prišče, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, razkavosi, velosti kože. Lonček močnejše vrste 6 kron. Omoč in poština se računa posebej najceneje **Namesto škodljivega mila** vzemimo za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elza“, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misli. **Bujne lase** samo s Fellerjevo „Elza“ Tanohina pomado za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omoč in poština se računava posebej najceneje.

Za vsakdanje negovanje telesa so Fellerjeve „Elza“ toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — **S seboj vzeti** in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladeč, osvežujoč Fellerjev „Elza“ mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbojdlaju in ranitvi. **Voda za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsni sok proti kašlju** steklenica 3 K. **Frančovo žganje** v stekl. 4 K 80 v in 12 K 80 v. **Za želodec**, prava švedska tinktura, vel. stekl. 7 K 50 v, balzam (melen) male stekl. 1 K 60 v.

Kurja očesa odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura „Elza“ (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potanju telesa in nog** je Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v. **Krmični prašek za živino** davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omoč in poština se računava posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER, Stubica, Elza trg št. 334 (Hrv. Zagorje).**

Naročajte in širite **„Naprej!“**

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes

goginiti, ako porabljaate moja najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5.—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2.50 in K 5.—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3.—, mazilo za uši pri živini K 2.—; prašek za uši v obleki in perilu K 3.—; tinktura proti bolhe pri vseh K 1.50; prašek proti pernim ušem K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JÜNKER, Zagreb 6.,
Petrijnska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210	1/211	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/411	3/412	Hilserjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1	3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastoj in franko.